

Väliskaubandus- ja infotehnoloogiainistri käskkirja „Innovatsioonialase teadlikkuse ja võimekuse tõstmise toetamise tingimused“ eelnõu seletuskiri

I Sissejuhatus

Käskkirjaga reguleeritakse ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 prioriteetse suuna nr 4 „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline teadus- ja arendustegevus“ meetme nr 4.2 „Teadus-, arendustegevuse ja innovatsiooni (edaspidi TAI) süsteemi kohaliku sotsiaalmajandusliku mõju suurendamine ja nutikas spetsialiseerumine kasvualade (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia + tervis + ressursid) arendamiseks“ tegevuse nr 4.2.4. „Riigi rahastatavad koostööstruktuurid“ raames toetuse andmise ja kasutamise tingimusi ja korda.

Käskkirja kehtestatakse kooskõlas perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS2014–2020*) § 16 lõikega 1, mis sätestab rakendusametuse juhi pädevuse toetuse andmise tingimuste käskkirja kehtestamiseks.

Käskkirja eelnõu ja selle seletuskirja koostasid ning keeletoimetuse tegid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna peaspetsialist Tiina Kruusimägi (e-post: tiina.kruusimagi@mkm.ee, telefon: 625 6467) ja ministeeriumi välisvahendite osakonna struktuurivahendite õiguse peaspetsialist Anneli Schmiedeberg (e-post: anneli.schmiedeberg@mkm.ee, telefon: 639 7618).

Juriidilise ekspertiisi tegi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Hendrick Rang (tel: 625 6351, e-post: hendrick.rang@mkm.ee).

Taust

Toetuse tingimuste väljatöötamisel on lähtunud vajadusest arendada edasi Eesti innovatsioonisüsteemi ning arvesse on võetud erinevaid soovitusi Eesti innovatsioonisüsteemi täiendamiseks. Seda, et senised meetmed on teadmuspõhise ettevõtluse ja majandusarengut soodustanud liiga tagasihoidlikult, toob välja Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 koostamise ettepanek¹ (lk 17). Jätkusuutlikuks majanduskasvuks on vaja aidata ettevõtjatel muutuda nutikamaks, toetada kogu maailmast kättesaadavate teadmus-tehnoloogiliste lahenduste kasutamist ja teadus- ja arendustegevuse (TA) ühendamist tulemuslikult innovatsioonipõhise, targa majandusega. Euroopa Komisjoni Eesti teadus- ja innovatsioonisüsteemi eelhindamise raport (PSF) augustist 2019² toob välja viis soovitusi. Ühena neist soovib luua Eestis innovatsiooniagentuuri, mis toetaks Eesti teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni, tõhusamat liikumist nutika majanduse suunas ja oleks innovatsioonipõhise ettevõtlusarenduse uue põlvkonna tugistruktuur. Lisaks soovivad raporti koostanud rahvusvahelised eksperdid tugevdada ja tõhustada ettevõtjate innovatsiooni mõjusamaks toetamiseks TA vahendusorganisatsioonide süsteemi.

¹ Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 koostamise ettepanek. Versioon 30.05.2019. a. Haridus- ja Teadusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. https://www.hm.ee/sites/default/files/arengukava_1062019.pdf

² European Commission. (2019). Peer review of the Estonian R&D system. Final Report, August 2019. Horizon 2020 Policy Support Facility. European Commission. Directorate-General for Research and Innovation. Manuscript completed in 2019.

Tootlikkuse kasvuks tuleb tunduvalt suurendada erasektori teadmus- ja tehnoloogiamahukust. Võime seda ülesannet vaadelda kolmeosalisena. Esiteks tuleb parandada tööjõu eriala- ja juhtimisoskusi ning pädevusi, st suurendada inimkapitali. Teiseks on tähtis Eesti ettevõtjate palju tihedam lõimumine nii Euroopa Liidu siseturu kui ülemaailmsetesse väärtusahelatesse senisest paremas positsioonis – väärtusahela kõrgematel astmetel – ning selleks tuleb sihikule võtta koostöö nii kliendi-, tarnija- kui ka partnervõrgustikes, seega suurendamist vajab võrgustikukapital. Kolmandaks vajame majanduse mitmekülgsemat digitaliseerimist ja tõhusat ning laiemat intellektuaalomandi rakendamist äritegevuses, sealhulgas loodud teadmiste kaitsmist intellektuaalomandiga, mis tähendab suuremat struktuurkapitali. Kokkuvõttes peame tootlikkuse kasvuks suurendama neist kolmest komponendist – inim-, võrgustiku- ja struktuurkapitalist – koosnevat tervikut ehk erasektori intellektuaalset kapitali. Just ettevõtjate intellektuaalse kapitali, teadmus- ja tehnoloogiaintensiivsuse kasvu kaudu saame tõsta nii ettevõtjate väärtust kui ka ekspordi lisandväärtust ning muuta majanduse tervikuna nutikamaks ja tootlikumaks.

Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014–2020 üheks eesmärgiks on, et ettevõtjad teeniksid rohkem tulu kõrgemat lisandväärtust pakutavate toodete ja teenuste pealt. Käesoleval hetkel moodustab Eesti ettevõtjate lisandväärtus vaid 78,2% Euroopa Liidu keskmisest tasemest. Kuigi Eesti ettevõtjad on võitnud turuosa mitmetel tehnoloogiamahukatel turgudel, on positsiooni hoidmiseks vajalik investeerida TAI tegevustesse ja inimkapitali arendamisse (The European Semester 2018 raport). Tehnoloogia- ja teadmusmahukad ettevõtjad on vaja Eestisse rohkem, et nende tulemused oluliselt riiklikke tulemusi mõjutaks. Majanduskasvu soodustamiseks on vajalik Eesti majandus ümber struktureerida kõrgema lisandväärtusega sektorite poole ning tõsta tootlikkust madala lisandväärtusega sektorites (PSF Report 2019). Kõige olulisem lisandväärtuse kasvu vedaja on innovatsioon, eriti TA-tegevustest lähtuv läbimurdeline innovatsioon.

Kirjeldatud tingimuste loomiseks, soodustamiseks ja juurutamiseks on välja töötatud käesolev toetusseem, mis koosneb omavahel seotud eri tegevustest.

II Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Käskkirjaga kehtestatakse käskkirja lisa, mis on jagatud kuueks peatükiks:

1. Toetuse andmise tingimuste kirjeldus
2. Toetatavate tegevuste kirjeldus
3. Meetme tegevuse väljundi- ja tulemusnäitajad
4. Toetuskeemi rakendamine
5. Finantskorrektsioonid
6. Toetuse andmise tingimuste muutmine

Peatükk 1 kirjeldab toetuse andmise tingimusi ja selgitab seost ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavaga 2014–2020.

Punkt 1.1 sätestab toetuskeemi reguleerimisala, milleks on ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 prioriteetse suuna nr 4 „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja seda toetav teadus- ja arendustegevus“ meetme nr 4.2 „Teadus-, arendustegevuse ja innovatsiooni süsteemi kohaliku sotsiaalmajandusliku mõju suurendamine ja nutikas spetsialiseerumine kasvualade (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia + tervis + ressursid) arendamiseks“ tegevuse nr 4.2.4., kuna käesoleva meetme eesmärk on tõsta ettevõtjate teadlikkust ja võimekust tehnoloogial ja teadmistel põhineva ettevõtluse arendamiseks.

Punkt 1.1.1 kirjeldab toetuse andmise eesmärgi, milleks on luua sihtrühma teadlikkuse ja võimekuse tõstmise kaudu tingimused tehnoloogial ja teadmistel põhinevaks ettevõtjate

majandustulemuste kasvuks, kuna tootlikkuse kasv ja sellest tulenev nutikas-innovaatiline majandus on sõltuv teadmus- ja tehnoloogiamahukast arendamisest ning on aluseks lisandväärtuse ja sellest tuleneva heaolu kasvuks kogu ühiskonnas.

Punkt 1.1.2 toob välja valdkonnad, mis on Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 1 lõike 1 kohaselt on välistatud.

Punkt 1.1.3 toob välja toetusskeemi panuse ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“ prioriteetse suuna nr 4 „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline teadus- ja arendustegevus“ meetme nr 4.2 tulemusnäitajate saavutamisesse.

Punkt 1.2. selgitab lahti meetmega seotud olulise mõiste, milleks on innovatsioon. Käesoleva meetme raames on oluline, et looksime lisandväärtust teadmuse või tehnoloogia või nende mõlema rakendamise kaudu luues innovatsiooni kaudu ettevõtja intellektuaalse kapitali kasvu.

Punkt 1.3. selgitab, et toetatava tegevuse tulemusel kasvab ettevõtjate teadus-, arendustegevuse ja innovatsiooni (edaspidi *TAI*) alane teadlikkus, sh teadlikkus innovatsiooni absorbeerimise võimalustest ning allikatest ja sellega kaasnevatest uutest ärivõimalustest. Teadlikkuse kasv on oluline eeldus *TAI* tegevuste elluviimise alustamiseks. Kiiresti arenevas majanduskeskkonnas on ettevõtjatel väga ressursimahukas ja keeruline orienteeruda, et analüüsida valdkondlikke turge, nende muutusi ja leida enda ettevõtte jaoks parimad arenguvõimalused vaid ettevõttesisesid ressursse kasutades. Samuti leida ja tõlgendada informatsiooni erinevatest innovatsiooni absorbeerimise võimalustest oma tegevusvaldkonnas, nt tehnoloogilise- ja/ või intellektuaalkapitali litsentseerimisest. Samuti leida parimaid lahendusi arendustegevuse korraldamiseks koostöös teiste ettevõtete või teadus- ja arendusasutustega. Kasvab ettevõtjate *TAI* võimekus, sh *TAI* tegevusteks vajalikud valdkondlikud teadmised ja oskused. Valdkondlikud teadmised ja oskused on eeldus eduka *TAI* tegevuse elluviimiseks. Suureneb ka *TA* tegevusi elluviivate ettevõtjate arv. Ettevõtjatel, kes teevad *TA* tegevusi on suurem võimalus kasvatada lisandväärtust, suurendada ekspordivõimekust ja tulu.

Punkt 1.4. sätestab toetatavate tegevuste sihtrühma. Sihtrühma kuuluvad Eesti ettevõtjad. Kuna teadmusmahukuse suurendamise vaatenurgast on oluline, et Eestis loodaks uusi teadmusmahukaid iduettevõtteid, tõstetaks olemasolevate ettevõtete intellektuaalse kapitali intensiivsust ja võimendataks ettevõtlussektori teadmusmahukuse kasvu välisinvesteeringute kaasamise kaudu, siis saab öelda, et käesoleva käskkirja tegevuste fookuses peavad olema just neli ettevõtterühma: tehnoloogia- ja teadmusmahukad iduettevõtted, innovatsiooni fookusega Eesti ettevõtted, tegutsevad ettevõtted, kes näevad innovatsioonis võimalust ja väliskapitali omanduses olevad ettevõtted.

Peatükk 2 kirjeldab toetusskeemi raames ellu viidavaid tegevusi. Tegevusi on võimalik ellu viia omategevustena või hankida tegevuste elluviimiseks vajalikke teenuseid.

Punkt 2.1. määratleb, et toetusskeemi raames pakutakse *TAI* teadlikkuse kasvatamise teenused. *TAI* teadlikkuse kasvatamise teenuste pakkumine ettevõtjatele on oluline, et tõuseks ettevõtjate teadlikkus innovatsiooni absorbeerimise võimalustest, allikatest ja uutest ärivõimalustest sektoris, milles ettevõtja tegutseb või soovib tegutsemist alustada. Teadlikkuse tõus on oluline eeldus vajaliku valdkondliku kompetentsi ja innovatsioonivõimekuse kasvuks. Toetusskeemi raames ellu viidavad tegevused võib jagada järgmistesse gruppidesse: teavitustegevused, mis sisaldab endas üldisi tehnoloogia- ja teaduspõhisele innovatsioonile suunatud tegevusi ja valdkondlikud tegevused, valdkondlikud ekspertiisid, koostöövõrgustike arendamine ja rahvusvaheliste programmide konsultatsiooniteenused.

Teavitustegevuste raames tehakse nii üldisi kui ka valdkondlikult sihitud tegevusi, et tõsta ettevõtjate teadlikkust nii tehnoloogia- ja teadmusmahuka ettevõtluse võimalustest, kui ka kajastatakse valdkondlikke arengusuundi.

Valdkondlikke ekspertiise võivad läbi viia EAS majasisesed eksperdid, kuid sõltuvalt valdkonnast ja vajadusest on EASil õigus osta sisse täiendavaid uuringuid või vajalikku kompetentsi.

Koostöövõrgustike arendamisel juhitakse nii riigisiseseid kui rahvusvahelisi koostööalaseid tegevusi ja partnersuhteid, näiteks koostööd rahvusvaheliste inkubaatorite, tehnoloogiasirdeasutuste, innovatsiooniagentuuride ja teistega. Samuti on kavas luua lisaks ka innovatsiooniagentuuri esindaja positsioon Brüsselis.

Rahvusvaheliste programmide konsultatsioonide kaudu on võimalik ettevõtjatel saada informatsiooni ning tuge rahvusvaheliste innovatsiooni edendavate programmide ja meetmetest toetuse taotlemisel või neis tegevustes osalemisel, nagu näiteks Euroopa partnerlused, Eurostars, Euroopa Horisont. Samuti erinevate koostöölepingute ja Eesti riigi liikmelisuste kohta, mis annavad ettevõtjale võimaluse osaleda hankelepingutes, nt Euroopa Kosmoseagentuur ESA, Euroopa Liidu Kosmoseagentuur EUSPA, Euroopa Tuumauuringute organisatsioon CERN, NATO, Euroopa Kaitseagentuur EDA jt..

Punkt 2.2. määratleb, et toetuskeemi raames pakutakse TAI võimekuse tõstmise teenuseid, nt ekspertide, teadmiste ja oskuste vahendamist, et tugevdada ettevõtja teadus- ja arendustegevuse võimekust ning innovatsioonivõimet. Vajalike kompetentside ja teadmusressursi olemasolu ja vahetus on oluline eeldus ettevõtja TAI tegevusteks vajalike kompetentside võimekuse kasvuks. Selle tegevuse raames pakutakse ettevõtjatele arenduskoostöö teenuseid, ettevõtluspotentsiaali ja ettevõtte väärtuse hindamisega seotud tegevusi, innovatsioonidiagnostika teenuseid, intellektuaalomandi teenuseid, ettevõtte arendusspetsialistide kompetentside kasvamist programmi ning tippinnovaatorite arendusprogrammi.

Arenduskoostöö teenustena pakutakse ettevõtjatele näiteks tuge (akrediteeritud) mõõde, analüüsi- ja katsetusteenuste, sertifitseerimisasutuste, sobiva lepingulisele uurimis- või arendustööle spetsialiseerunud või vastava võimekusega asutuse leidmisel jne.

Innovatsioonidiagnostika teenuse puhul selgitatakse ettevõtte võime innovatsioonitegevusi ellu viia kasutades erinevaid analüüsimeetodeid ning intervjuude kaudu ning tehakse ettevõtjale ettepanek, mis osas on vaja tõsta teadlikkust ja arendada töötajate võimeid. Samuti aidatakse määratleda ettevõtte rahastusvajadus innovatsioonivõime kasvatamise tarvilikeks sammudeks või täiendavate teenuste vajadus kompetentside kasvatamiseks.

Peatükk 3 määratleb meetme tegevuse väljundi- ja tulemusnäitajad. Meetme väljundi- ja tulemusnäitajad tulenevad dokumendist ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020. Punktis 3 kirjeldatakse meetme ja toetatava tegevuse väljundi- ja tulemusnäitajad koos vastavate baastasemetega aastal 2012 või 2019 ja sihtasemetega aastal 2023, mil lõppeb käesoleva meetme abikõlblikkuse periood.

Toetusmeede panustab rakenduskava prioriteetse suuna nr 4 tulemusnäitajasse „Müügitulu uutest või oluliselt muudetud toodetest või teenustest“. Kuna ükski olemasolev meetme tegevuse 4.2.4 väljundnäitaja Vabariigi Valitsuse kinnitatud meetmete nimekirjas ei ole toetatavale tegevusele asjakohane, siis tehti ettepanek näitaja lisamiseks järgmise meetmete

nimekirja muudatusega. Uueks näitajaks on kokku lepitud „mitterahalist abi saavate ettevõtjate arv“. Unikaalsete ettevõtjate sihttase aastaks 2023 on 300 ettevõtjat.

Meetme tulemusnäitaja baastase on aastast 2012, kuna tuleneb käesoleva perioodi baasinformatsioonist. Praegusel hetkel on sihttasemeni, milleks on 20, arenguruumi.

Lisaks meetme tulemus- ja väljundinäitajatele mõõdetakse toetusmeetme mõju ka toetusmeetme väljundi- ja tulemusnäitajatega.

Toetusmeetme väljundinäitajad on valitud toetusmeetme soovitud tulemuse alusel ja on sellest tulenevalt teadlikkuse kasvatamise teenuseid kasutanud ettevõtjate arv, mille sihttase aastaks 2023 on 300 unikaalset ettevõtjat, ja võimekuse tõstmise teenuseid kasutanud ettevõtjate arv, mille sihttase aastaks 2023 on 110 ettevõtjat.

Peatükk 4 sätestab toetuskeemi rakendamise tingimused.

Punkt 4.1. sätestab tegevuste elluviimise rakendusasutus ja -üksus

Punkt 4.1.1 sätestab, et meetme tegevuste elluviimise rakendusasutus on Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium (edaspidi rakendusasutus) ning rakendusüksus Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (edaspidi rakendusüksus), kes on ka akrediteeritud rakendusüksus ning on rakendusüksusena nimetatud Vabariigi Valitsuse poolt (STS2014–2020 § 8 lg 1, ja § 12 lg 3).

Punkt 4.2. sätestab toetuskeemi elluviija.

4.2.1. sätestab toetuskeemi tegevuste elluviija, milleks on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS), mille eesmärk on edendada Eesti ettevõtluskeskkonna ja ettevõtjate konkurentsivõimet, suurendades sellega Eesti ühiskonna heaolu. Elluviija ja rakendusüksuse funktsioonid on lahutatud struktuuriüksuste tasandil.

Punkt 4.3. sätestab toetuskeemi abikõlblikkuse perioodi, mis algab 1.jaanuarist 2021. Käesoleva toetuskeemi raames saab tegevusi teha kuni 31.10.2023 tulenevalt STS2014–2020 perioodi lõppemisega.

Punkt 4.4. kirjeldab abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud käesoleva meetme jaoks. Abikõlblikud kulud on tegevuste elluviimiseks vajalike kulukohtade finantseerimiseks. Mitteabikõlblikena on välja toodud kulud, mis ei toeta meetme eesmärgi ega tegevuste elluviimist. Samuti on mitteabikõlblike kulude juures välja toodud, et tegevuste elluviimisega otseselt mitte seotud kulud on mitteabikõlblikud.

Punkt 4.5. sätestab tegevuste eelarve tegevuste kulukohtade lõikes, rahastusallika, toetuse määra ning eelarve muutmise tingimused elluviijale. Meetme tegevusi rahastatakse Euroopa Liidu struktuuri- ja investeerimisfondide vahenditest Euroopa Regionaalarengu Fondist, kuna fondi rakenduskava järgi peavad finantseeritavad tegevused olema suunatud sama eesmärgi alusel kui käesoleva meetme puhul. Samuti ei ole käesoleval hetkel võimalik suunata meetme tegevuste elluviimiseks vahendeid Eesti Vabariigi riigieelarvest. Tegevuste rahastamist on planeeritud jätkata ka järgmise perioodi Euroopa Liidu struktuuri- ja investeerimisfondide vahendite eelarvest.

Punkt 4.6. sätestab elluviija õigused ja kohustused. Elluviija peab täitma kohustusi, mis tulenevad STS2014–2020 §-des 24 ja 26, kuna meedet rahastatakse Euroopa Liidu struktuuri- ja investeerimisfondide vahenditest Euroopa Regionaalarengu Fondist. Samuti peab elluviija kooskõlastama kirjalikult rakendusasutusega kokkulepitud tegevuskava ja eelarve järgmise kalendriaasta tegevuste kohta ning esitama selle teadmiseks ka rakendusüksusele. See võimaldab jälgida ja planeerida meetme raames tehtavaid tegevusi, tehtud tegevuste tulemusi

ning planeerida lihtsamini tulevaste perioodide finantseerimisvajadust. Elluviija ja rakendusüksuse funktsioonid on lahutatud struktuuriüksuste tasandil.

Punkt 4.7. kirjeldab tegevuste elluviimise seire tingimused. Elluviijal on kohutus esitada rakendusüksusele vahearuanne kord aastas. Aastane periood on meetme tegevusi nende tegevuste omavahelist seotust ning arvestades koosmõju teiste meetmete raames tehtavate tegevustega mõistlik minimaalne periood.

Punkt 4.8. sätestab riigiabi ja vähese tähtsusega abi seotuse käesoleva meetmega. Käesoleva meetme raames tehtavate tegevustega elluviija poolt antakse ettevõtjale riigiabi, mis on vähese tähtsusega abi Euroopa Komisjoni määruse nr 1407/2013 (VTA määrus) mõistes, seetõttu tuleb pidada elluviijal pidada arvestust antud abi kohta ettevõtja põhiselt ning EAS peab abi andmist käsitlevaid andmeid säilitama 10 aastat tulenevalt finantskorrektsioonide tegemise vajadusest.

Punkt 4.9. sätestab toetuse väljamaksmise tingimused ja korra. Toetuse maksete tegemise tingimused on sätestatud vastavalt STS2014–2020 §-dele 28, 29 ja 30, ühendmääruse §-dele 13–15 ja 18 ning nende menetlemine peab toimuma vastavalt rakendusüksuse juhtimis- ja kontrollsüsteemide kirjelduse alusel väljatöötatud protseduuridele struktuuritoetuste registri kaudu, kuna selline väljatöötatud lahendus vastab seadusest tulenevatele nõuetele. Arvestades meetmes sisalduvate erinevate tegevuste sisu erinevate elluviijate kaudu, siis ei ole projekti lõppmakse osakaalu suurust määratud kindla osakaaluna.

Peatükk 5 sätestab finantskorrektsioonid. Nõuded finantskorrektsioonidele tulenevad teistest õigusaktidest, st finantskorrektsiooni otsused tehakse vastavalt STS2014–2020 §-dele 45–47 ja ühendmääruse §-dele 21–23. Toetuse tagasinõudmisega tegeleb rakendusüksus vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse §-dele 48–49.

Peatükk 6 sätestab toetuse andmise tingimuste muutmise tingimused ja korra.

Vastavalt punktis 4.7 esitatud teabele, rakendusüksuse või elluviija ettepanekutele või kui selgub muul moel, et muudatuste tegemine toetusskeemis on vajalik tegevuste edukaks elluviimiseks, on rakendusasutusel õigus muuta toetuse andmise tingimusi. Rakendusasutus võib muuta nt toetusskeemi tegevuskava, finantsplaani, eelarvet, toetusskeemi abikõlblikkuse perioodi. Kui toetusskeemi rakendamisel tekib eelarveliste vahendite jääk, võib rakendusasutus vähendada toetusskeemi eelarvet tingimusel, et see ei takista toetusskeemi eesmärkide täitmist. Kirjeldatud säte on vajalik olukorras, kui on prognoositav, et toetusskeemi tegevuste elluviimiseks kulub märgatavalt vähem vahendeid, kui oli esialgselt planeeritud.

III Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Käesoleva eelnõu aluseks on perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadus ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrused.

Käesolev eelnõu on kooskõlas järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469);
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1301/2013, 17. detsember 2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 289–302);

3. Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1—8).

IV Toetusskeemi kooskõla seirekomisjoni valikukriteeriumitega

1. Toetusskeemi mõju meetme eesmärkide saavutamisele

Toetusskeemi mõju meetme eesmärkide saavutamisele on kirjeldatud seletuskirja 6 peatükis.

2. Toetusskeemi põhjendus

Toetusskeemi tegevused aitavad kaasa meetme „TA&I süsteemi kohaliku sotsiaalmajandusliku mõju suurendamine ja nutikas spetsialiseerumine kasvualade (IKT+tervis+ressursid) arendamiseks“ eesmärkide saavutamisele. Kirjeldus toetusskeemi eesmärgist, tulemusest, vajalikkusest ja tulemuste saavutamiseks planeeritavatest tegevustest on esitatud eelnõu peatükkides 1.1, 1.3 ja 2.

3. Kuluefektiivsus

Eelarve prognoosimisel lähtutakse varasematest kogemustest sama tüüpi kulude tegemisel ning EASi ja MKMi arvestuslikest prognoosidest kuludele.

Arvesse on võetud vajadust kaasata eri tegevuste lõikes eksperte, osta sisse teenuseid, mille lõplik hind ei ole teada, vaid sõltub hetke majandusseisust.

4. Toetuse saaja suutlikkus projekti ellu viia

EAS-i eesmärk on olnud edendada Eesti ettevõtluskeskkonna ja ettevõtjate konkurentsivõimet. Samuti on EAS seni rakendanud innovatsioonipoliitika eri meetmeid. Praegu toimub EASis innovatsiooniagentuuri loomise ettevalmistustöö etapp ning saame öelda, et uuendatud innovatsioonifookusega EAS saab olema MKMi põhiline organisatoorne tööriist tõstmaks majanduse tootlikkust teadmispõhisuse, st teadmus- ja tehnoloogiamahukuse kaudu.

Käesolev käskkirj reguleerib innovatsioonialase teadlikkuse ja võimekuse tõstmise toetamise tingimusi. Seoses innovatsiooniagentuuri loomisega muutub innovatsioonialase teadlikkuse ja võimekuse tõstmine üheks oluliseks fookuseks EASi tegevuses.

Eelnevat arvesse võttes ning pidades silmas, et toetusskeemi lähenemisloogika peaks meetme eesmärkide saavutamiseks olema turukeskne, on EAS toetusskeemi elluviijana piisavalt võimekas ja pädev.

V Toetusskeemi mõju

Toetusskeemi jõustumine võimaldab Eesti ettevõtjatel saada teadmisi ja kasvatada võimekust teadmusel- ja tehnoloogial põhineva ettevõtluse alustamiseks, arendamiseks või elluviimiseks. Teadmiste ja võimekuste kasvatamine on oluline, et tekiks rohkem ettevõtteid, kes on suutelised looma teadmus- ja tehnoloogiapõhiseid tooteid ja teenuseid, mis annavad kõrgema lisandväärtuse ja toovad suuremat kasu nii ettevõtjale kui riigile. Elluviija poolt toetusmeetme raames pakutavad teenused võimaldavad ettevõtjal saada paremini kätte tema ettevõtlusega ja arenguvõimalustega haakuvat informatsiooni vajalikul kontsentreeritud kujul, et oleks võimalik kiiremini ja vähemate ettevõtja ressurssidega jõuda lühema aja jooksul kiirema arenguni.

Toetusskeemi mõjul peaks suurenema ettevõtjate hulk, kelle teadmised ja huvi teadmus- ja tehnoloogiamahukast ettevõtluse kohta suureneb, kes teavad mis viisil ja millistes suundades on võimalik teadmus- ja tehnoloogiapõhist ettevõtlust arendada ning saada selle elluviimiseks vajalikke teadmisi ja kompetentse.

Meetme tulemusel lisandub ettevõtjaid, kelle kompetentside tõusu ja inimressursi kättesaadavuse tõusu tõttu tõuseb võimekus läbi viia TAI-l põhinevaid arendustegevusi. See on

eelduseks järgmise põlvkonna suure lisandväärtusega ettevõtjate juurdekasvuks Eesti majanduse struktuuris.

1. Toetuskeemi mõju läbivatele teemadele

Horisontaalne teema	Mõju
Regionaalne areng	Toetav mõju: Tehnoloogia- ja teadusmahukas ettevõtlus võib olla palju vähem sõltuv inimkapitali mahust, ning sellest tulenevalt on võimalus edendada ettevõtlust üle Eesti. Samas võib vajada tehnoloogia- ja teadusmahukas ettevõtlus kõrge teadmiste ja oskuste tasemega inimressurssi, mis selle ressursi koondumise tõttu teatud regioonidesse, sõltuvalt valdkonnast ja ettevõtluse iseloomust, võib piirata regionaalsust oluliselt.
Keskonna- ja kliimapoliitika	Toetav mõju. Toetuskeemi tegevustel on keskkonna- ja kliimapoliitikaga seos nutika spetsialiseerumise kasvuala – ressursside efektiivne kasutamine – kaudu.
Infoühiskonna edendamine	Toetav mõju. Toetuskeemi tegevustel on infoühiskonna edendamisega seos nutika spetsialiseerumise kaudu. Toetuskeemi tegevused soosivad IKT nutikat kasutamist tehnoloogia- ja teadusmahukuse suurendamiseks.
Ühtne riigivalitsemine	Toetav mõju. Toetuskeemi väljatöötamisesse on kaasatud erinevate huvigruppide esindajaid ja kasutatud varasemate analüüside tulemusi.
Võrdsete võimaluste tagamine	Toetav mõju. Info levitamisel toetuskeemi raames planeeritavatest tegevustest arvestatakse eri sihtrühmade eelistatute ja enimkasutatavate infokanalitega. Toetuskeem on võrdväärselt avatud naistele, meestele ja puuetega inimestele nende rahvuslikust taustast sõltumata.

2. Seos prioriteetse suuna teiste meetmete ning valdkondlike arengukavadega

2.1. Toetuskeemi seos sama suuna teiste meetmete tegevustega:

Toetuskeemi täiendavad meede 4.2.6. „Toetuse andmise tingimused iduettevõtluse hoogustamiseks ehk Startup Estonia“, mis soodustab struktuurseid muutusi ettevõtluses, toetades uute innovaatiliste ettevõtete asutamist ja kasvamist nutika spetsialiseerumise kasvualdkondades.

Toetuskeemi meetmed 4.2.5. „Innovatsiooni edendavate hangete toetustingimused“ ja „Nõudluspoole poliitika käskkiri“, kuna mõlemad toetuskeemid on ennekõike nõudluspoole innovatsioonipoliitika instrumendid, siis võimekuse suurendamine teadus- ja arendustegevuse tellimisel panustab ka innovatsiooni hankimise edendamisse.

Toetuskeemil on puutumus meetme 4.2.4. tegevusega „Riigi rahastatavad koostööstruktuurid (näiteks klastrite ja tehnoloogia arenduskeskustele)“. Tehnoloogia arenduskeskuste (edaspidi TAKide) toetuskeemi eesmärk on ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse, tehnoloogiaarenduse

ja innovatsiooni tegevuste edendamine ja kättesaadavuse parandamine. Toetusskeemi raames rahastatavad TAKid on eraõiguslikud uurimisasutused, mis omavad vajaminevate teadmiste ja oskustega teadlastest ja insenertehnilistest töötajatest koosnevat personali ja kõrgetasemelist aparatuuri ning seadmeparki. TAKides arendatakse ettevõtjatele uute toodete ja tehnoloogiate väljatöötamiseks vajaminevaid tehnoloogiaid. Klustrite arendamise toetusskeem toetab eri suuruses ettevõtjate ning juba toimivate koosluste vahelise koostöö kasvu teadmismahukate tegevuste läbiviimiseks. Kui TAKide ja klustrite toetusskeemid loovad tingimused pakkumispoolsete võimekuste arendamiseks, siis käesolev toetusskeem täiendab tervikut, panustades nõudluspoolse potentsiaali arendamisse.

5.2. Seos sama suuna teiste meetmetega ja meetme tegevustega:

Seos meetmega nr 4.4. „Ettevõtja arenguplaani toetusmeede ettevõtete arendus- ja eksporditegevustele kaasaaitamiseks ja juhtimisvõimekuse tõstmiseks“. Nimetatud toetusskeem sisaldab ettevõtete arendustegevuste toetust ning innovatsiooni- ja arendusosaku toetusskeemi, mis panustavad erinevate ettevõtete teadus-, arendus- ja innovatsioonivõimekuse tõstmisse, mis täiendavad käesoleva toetusskeemi raames pakutavaid tegevusi otseselt.

Seos meetmega 5.1 „Ettevõtlikkuse kasvatamine, ettevõtluse kasvu soodustamine, ettevõtluskeskkonna arendamine“. Nimetatud toetusskeem ettevõtetele sisaldab samuti ettevõtete uuendamist läbi pädevuste kasvatamiste, nt keskendumist uute ärimudelite kasutuselevõtmisele turismivaldkonnas.

5.3. Seos valdkondlike arengukavadega:

Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ – toetusskeem toetab konkurentsivõime kava põhisuunda „Eelduste loomine erasektori teadus- ja arendustegevuse mahtude suurenemiseks ning innovatsiooni väljundite arvu ja kvaliteedi tõstmiseks“.

„Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014–2020“ üheks oluliseks fookuseks on samuti inimressursi kvaliteedi kasvatamine. Strateegias rõhutatakse, et aktiivne panustamine tööjõu kvaliteedi kasvu ning töötajate teadmised ja oskused on kriitiline tegur majanduse kasvatamiseks.

Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2014-2020 „Teadmispõhine Eesti“ – dokumendis tuuakse välja TA olulisus majandusstruktuuri teadmistemahukamaks muutmise osana ning rakendusuringute olulisuse ja selle seose ühiskonna ja majanduse vajadusega.

VI Käskkirja rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja käskkirja rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne rakendusasutusele ega rakendusüksusele olulisi lisakulusid. Rakendamise eeldatavaid tulusid ei ole võimalik rahaliselt mõõta, sest tegemist on pikemaajalise investeringuga, mille tulemused kajastuvad paranenud teadlikkuses ja oskustes teadus- arendustegevuste ja innovatsiooni loomiseks.

VII Käskkirja jõustumine

Käesolevat käskkirja rakendatakse tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2021. a.

VIII Käskkirja kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi EIS-i kaudu. Rahandusministeerium ja Riigi Tugiteenuste Keskus kooskõlastasid eelnõu märkustega, millega arvestamine või mitteametamine on välja toodud seletuskirja lisan.

Väliskaubandus- ja infotehnoloogiaministri käskkirja
 „Innovatsioonialase teadlikkuse ja võimekuse
 tõstmise toetamise tingimused“
 seletuskirja lisa

KOOSKÖLASTAMISEL ESITATUD MÄRKUSTEGA ARVESTAMISE TABEL

Ettepanek/märkus	Esitaja	Arvestatud /mittearvestatud põhjendus
<p>1. Käskkirja eelnõu punktis 4.4.2.1. viidatud ühendmääruse sättes ei ole sätestatud ühtse määra protsenti. Punktis on nimetatud, millised kulud on kaudsed kulud. Määratlemata on otsesed personalikulud, mis on kitsam ühendmääruse § 3 lõikes 1 loetletud personalikuludest. Kohendada tuleb viidet EL määrusele, sest selles artiklis ei ole lõikeid, on vaid punktid. Eelnevast tulenevalt palume sõnastada eelnõu punkt 4.4.2.1 näiteks järgmiselt: „elluviija kaudsed kulud vastavalt ühendmääruse § 9 lõikele 4 arvatuna sama määruse § 9 lõikes 3 nimetatud otsestest personalikuludest 15% ühtse määra alusel kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320—469) artikli 68 punktiga b;</p>	<p>Riigi Tugiteenuste Keskus</p>	<p>Arvestatud osaliselt</p>
<p>2. Käskkirja eelnõu punkti 4.7.4 osas teeme tehnilise ettepaneku eemaldada elluviija kohustus esitada vahe- ja lõpparuandeid rakendusasutusele teadmiseks. Rakendusasutuse töötajale</p>	<p>Riigi Tugiteenuste Keskus</p>	<p>Arvestatud.</p>

<p>on võimalik teha SFOSi õigused ja tagada töölaua seadistamisega, et rakendusasutuse töötajal on kohe peale aruande E-toetuses esitamist aruandele ligipääs.</p>		
<p>3. Käskkirja eelnõu punktis 4.9.1 on viidatud Struktuuritoetuste seaduse §-le 30, kuid seletuskirjas on see täiendus lisamata jäänud. Palume täiendada seletuskirja nimetatud punkti osas.</p>	<p>Riigi Tugiteenuste Keskus</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>Meetme väljundnäitajaks on käskkirja eelnõu punktis 3.1 märgitud „TAK-idesse ja klastritesse kuuluvate toetust saanud kasvualade ettevõtete arv“ 2023 sihttasemega 400 ettevõtjat. Oleme vahepeal täpsustanud koos Majandus-ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi MKM) välisvahendite osakonna ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega konkreetse näitaja meetodikaga seonduvat ning jõudnud seisukohale, et näitajasse „TAK-idesse ja klastritesse kuuluvate toetust saanud kasvualade ettevõtete arv“ tuleb lugeda vaid rahalist abi saanud ettevõtteid. Seega ei ole antud käskkirja puhul toetust saanud ettevõtete arvu näitaja asjakohane, kuna tegemist on teadlikkuse ja võimekuse tõstmise tegevustega, mis oma olemuselt on mitterahaline abi. Teeme ettepaneku asendada see näitajaga „Mitterahalist abi saavate ettevõtjate arv“, mida MKM hakkab koguma ka 30.12.2020 käskkirja nr 269 „Rakendusuuringute ja eksperimentaalarenduse programmi elluviimise toetamine“ alusel. Lisatava näitaja sihttase palume seada konkreetse käskkirja alusel elluviidavate tegevuste mahtu arvestades ning lugeda unikaalseid ettevõtteid, et meetodika oleks uue näitaja puhul meetme tegevuses 4.2.4 läbivalt sama. Palume lisada ka seletuskirja selgitus, et ükski olemasolev meetme tegevuse 4.2.4 väljundnäitaja Vabariigi Valitsuse kinnitatud meetmete nimekirjas ei ole toetatavale tegevusele asjakohane ning teete ettepaneku näitaja lisamiseks järgmise meetmete nimekirja muudatusega.</p>	<p>Rahandusministeerium</p>	<p>Arvestatud.</p>